

Underlag vid ICF-kartläggning

- Vuxen med förvärvad dövblindhet

Denna ICF-kartläggning är framtagen av Nkcdb och utvecklad utifrån [Socialstyrelsens ICF-handbok](#), [ICF core set vid dövblindhet](#) samt erfarenhet av att arbeta med dövblindspecifika kartläggningar inom re-/habiliterande verksamheter. Materialet är tänkt att användas som stöd för samtalet under en kartläggning och som ett komplement till befintliga kartläggningsmaterial. En djupare förklaring av ICF-kartläggningens delar hittar du på vår [hemsida](#).

Kartläggningens delar

Personliga faktorer

Detta kartläggningsmaterial inleds med personliga faktorer som handlar om den individuella bakgrunden till personens livssituation.

Nio livsområden (domäner) under Aktivitet och Delaktighet

Det finns nio livsområden i ICF att samtala kring. I detta kartläggningsmaterial har vi valt att lägga livsområdena **kommunikation** och **förflyttning** först, det vill säga frångått den ordning de ligger i ICF-handboken. Detta då dövblindhet alltid påverkar möjlighet till kommunikation, tillgång till information, rumslig orientering och förmågan att röra sig fritt och säkert, se [Nordisk definition av dövblindhet](#). Under varje livsområde finns förslag på dövblindspecifika frågor att utgå ifrån.

Omgivningsfaktorer

I ICF finns fem områden av omgivningsfaktorer att samtala kring vid varje livsområde. Omgivningsfaktorerna kan verka underlättande eller hindrande, beroende på person och situation. Några exempel visas i bilden.

Rehabiliteringsplan

Utifrån kartläggningssamtalet planeras sedan mål och insatser, vem som är ansvarig och tidsplan för insatserna. Nkcdb har tagit fram ett förslag på en [rehabiliteringsplan](#) som kan användas för att dokumentera dessa.

ICF-kartläggning

Vuxen med förvärvad dövblindhet

- Datum:
- Namn:
- Personnummer:
- Närvarande vid kartläggningen:

Personliga faktorer

Personliga faktorer är inget som klassificeras i ICF men finns med eftersom det många gånger påverkar möjligheten att hantera sin situation. Under just personliga faktorer finns inte *hindrande* och *underlättande* omgivningsfaktorer med utan dessa kartläggs under kommande nio livsområden.

Här kan personen få berätta lite om sig själv och sin syn- och hörselnedsättning/dövblindhet, sin livssituation, hur utmaningar hanteras (copingstrategier) samt om personen har tankar kring sitt behov av stöd.

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Berättelse om sig själv och sin bakgrund (exempelvis livserfarenhet, vanor, utbildning, yrke)?
 - ✓ Beskrivning av sin syn- och hörselnedsättning/dövblindhet? (exempelvis diagnos, synskärpa, synfält, synbortfall, kontrast, mörkerseende, ljuskänslighet / bullrig miljö, ljudlokalisering, ljudkänslighet, tinnitus / balanspåverkan)?
 - ✓ Om/hur syn- och hörselnedsättningen/dövblindheten utvecklats över tid?
 - ✓ Genomgått genetisk utredning? Intresserad av att genomgå genetisk utredning?
 - ✓ Fått tillräcklig information om sin kombinerade syn- och hörselnedsättning/dövblindhet eller önskar få mer information? Senaste syn/hörselutredning? Stöd med att förmedla kontakt?
 - ✓ Någon ytterligare funktionsnedsättning/diagnos som är bra att känna till?
 - ✓ Befintliga stödinsatser (exempelvis kommun, socialtjänst, hälso- och sjukvård)?
 - ✓ Tankar om sitt behov av stöd?
- Beskrivning av nuläge:

Kommunikation

Strategier behövs för att få kommunikationen att fungera optimalt. Dessa är individuella och hänger bland annat ihop med när i livet dövblindheten inträffar. En person med förvärvad dövblindhet har tillägnat sig ett språk; antingen talat eller teckenspråk. För många sker dock förändringar på syn och/eller hörsel vilket innebär att förutsättningarna förändras och man kan behöva lära sig nya strategier eller börja använda hjälpmedel. Ibland måste man byta modalitet, till exempel börja ta emot teckenspråket taktilt istället för visuellt eller som talspråklig lära sig tecken som stöd eller teckenspråk; visuellt eller taktilt. Socialhaptiska signaler kan behöva introduceras som ett komplement till annan kommunikationsform.

❖ Hur påverkas **information** och **förflyttning** under detta område?

Under detta livsområde ingår det att kunna ta till sig information genom skrivna meddelanden eller kroppsliga signaler, oavsett om det är via talat, icke-verbalt, på teckenspråk eller i skriven form. Kommunikation kan även ske under förflyttning.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

- ☐ Beskrivning av nuläge:
- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Kommunikationssätt (exempelvis tal, visuellt/taktilt teckenspråk, tecken som stöd, läppavläsning, socialhaptisk kommunikation, punktskrift) och i vilka situationer?
- ✓ Kommuniera med en person/flera personer samtidigt? (exempelvis påbörja-, hålla igång-, och avsluta ett samtal, avstånd, ljud-/ljusförhållanden, ge och ta emot kommunikation, avläsa mimik, röster och dialekter, turtagning)?
- ✓ Tolkanvändning (exempelvis visuellt/taktilt teckenspråk, tydligt tal, skrivtolkning, annat språk)?
- ✓ Bästa/sämsta förutsättningarna för kommunikationen?
- ✓ Fjärrkommunikation (exempelvis tal-/text-/bildtelefoni, sms, mobil/dator/surfplatta, e-post)?
- ✓ Hjälpmedel för fjärrkommunikation (ex. hörslina, lurförstärkare, punktdisplay, förstoringsprogram, anpassad bildskärm)?
- ✓ Kommunikation med familj och andra närpersoner?

Förflyttning

Att gå och röra sig på olika underlag och kring olika hinder kan vara utmanande. Det kan variera beroende på situation som inomhus, utomhus, i kända och okända miljöer, på kortare och längre sträckor. Nya strategier och hjälpmedel kan behövas för att ta sig fram på ett tryggt och säkert sätt. Det kan handla om att börja prova ut och träna med vit käpp, få mer information om ledarhund eller ansöka om färdtjänst, ledsagare eller annat personligt stöd. Vissa förflyttningshjälpmedel kan vara mer känsliga än andra. Även om vissa hjälpmedel som vit käpp eller ledarhund underlättar, är det inte alltid tillräckligt för att kunna förflytta sig tryggt och säkert.

❖ Hur påverkas **kommunikation** och **information** under detta område?

Vid dövblindhet medför nya omgivningar ofta en ökad svårighet om information om miljön saknas. Därför är det viktigt att ha möjlighet till relevant information av omgivningen som var man befinner sig i förhållande till eventuella trafik hinder eller planerad destination, vilka som finns i närheten, vad som sker eller om något plötsligt händer som kan innebära fara (trafik, krissituation). Vid resa med allmänna kommunikationer kan det handla om att ta del av en tidtabell, få till sig meddelanden om förseningar eller ändring av perrong. Mycket av denna information kan tillgodoses via att ha någon att kommunicera med vilket kan öka en trygg och säker förflyttning. Det kan bli aktuellt att lära sig hantera appar i en smart telefon eller andra insatser som att söka personligt stöd.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

- ☐ Beskrivning av nuläge:
- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Att på egen hand ta sig till och från en plats inom- och utanför hemmet, i känd och okänd miljö, i trafik, kortare sträckor (exempelvis promenera), längre sträckor (exempelvis kollektivtrafik, färdtjänst, bil, cykla), olika underlag (exempelvis is, grus, ojämn mark, trappor), olika ljud- och ljussituationer, tider på dygnet, årstider eller väderlekar?
- ✓ Användning av syn/hörsel/känsel/doft för att underlätta under orientering och förflyttning?
- ✓ Förflyttningshjälpmedel och strategier (exempelvis GPS, ledstråk, gästavar, vit käpp, ledarhund, ledsagare)?

Lärande och att tillämpa kunskap

Här ingår målinriktade sinnesupplevelser som att se, lyssna och andra sinnesintryck. Det är viktigt att prata om hur personen nyttjar sina sinnen för att skaffa sig nya kunskaper och färdigheter som att lära sig att läsa och skriva eller ett nytt språk, för att sedan utveckla och tillämpa det. Här ingår att kunna fokusera sin uppmärksamhet, tänka, läsa, skriva och fatta beslut.

❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

Många med förvärvad dövblindhet behöver lära om och lära nytt. Det kan exempelvis handla om att lära sig läsa med anpassat läsavstånd, förstoring eller punktskrift, att lära sig skriva på punkt eller att övergå till visuellt/taktilt teckenspråk. Detta för att exempelvis kunna ta del av ny kunskap via TV, tidningar eller böcker.

I dagens samhälle är digitalisering ett faktum men tillgången är inte alltid självklar för personer med dövblindhet. För att kunna ta till sig ny kunskap och tillämpa den kan hjälpmedel och strategier behövas. Det handlar exempelvis om smarta telefoner och surfplattor med appar som kan ge stöd i allt från att få till sig samt söka information, orientera sig, sköta kontakter med omvärlden, eller få tillgång till krisinformation. Det krävs ofta både anpassningar och utbildning för att kunna hantera detta.

Mer eller mindre stöd kan även behövas för att kunna fatta beslut under förflyttning.

Hur fungerar det för dig?

Behov av stöd?

- ☐ Beskrivning av nuläge:
- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Läsa och skriva (svartskrift, punktskrift)?
- ✓ Behov av att lära sig ett nytt kommunikationssätt (exempelvis tecken som stöd, teckenspråk, taktilt teckenspråk)?
- ✓ Ta del av information och samhällsinformation (exempelvis nyheter, post, tidning, internet, textning på TV, krisinformation)?
- ✓ Lyssna på radio, tv, musik, föreläsning?
- ✓ Syn-/hörselhjälpmedel för att läsa och skriva (exempelvis förstörande hjälpmedel, hörslinga, datoranpassningar, punktdisplay, talboksspelare, ljudbok, appar)?
- ✓ Hantering av befintlig samt ny teknik och andra hjälpmedel? Trygg med hanteringen?

Att hantera allmänna uppgifter och krav

Strategier krävs många gånger för att genomföra uppgifter och dagliga rutiner, hantera stress och andra psykologiska krav. Krav och förväntningar kan komma från en själv eller från omgivningen. Många vittnar om ett liv med nödvändig planering och organisering av tillvaron för att den ska fungera i praktiken samt för att hushålla med sin energi. Ofta behöver man anpassa sig till oförutsägbara förändringar vardagen, där små förändringar kan ge stora konsekvenser och leda till stress. Det är därför viktigt att identifiera vilka strategier och hjälpmedel som används, hur de fungerar samt att vid behov stötta med att hitta nya som kan underlätta.

❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

För många med dövblindhet innebär vardagen olika krav på att ta samt hålla kontakt med myndigheter. Det kan vara utmanande att få information om vilka verksamheter som finns och vad de kan stötta med, samt att ta kontakten för kommunikation. Många gånger förväntas man kunna navigera på hemsidor och hantera ett BankID för att få information eller för att kunna kommunicera. Ibland krävs fysiska möten på olika platser och det kan bli utmanande att ta sig till samt att kommunicera med andra på plats. Ledsagare kan bli sjuka, färdtjänsten kan bli sen eller så hindrar vädret en att förflytta sig på egen hand. Ibland behöver personens behov av anpassningar förmedlas till omgivningen för att tillgång till information och kommunikation ska fungera, men det är inte alltid lätt att göra det på egen hand.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

- ☐ Beskrivning av nuläge:
- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Dagliga rutiner (ex. planera och genomföra uppgifter och aktiviteter)?
- ✓ Hantering av stress och psykologiska krav i samband med att planera och genomföra uppgifter, aktiviteter?
- ✓ Hantera plötsliga förändringar i dagliga rutiner eller i planerade aktiviteter?
- ✓ Hantering av hjälpmedel/strategier (exempelvis appar, påminnelser i mobil, fickminne, kalender)?
- ✓ Strategier vid krissituation?

Personlig vård

Det kan vara utmanande att ta hand om sin kropp och hälsa. Här finns delar som kan vara mer eller mindre aktuella. Det kan vara alltifrån möjligheten att sköta kroppen, toalettbesök, sköta menstruation, tvätta-, torka- och klä sig till att hantera läkemedel, nå samt upprätthålla hälsa genom specialkost och träning. Stöd kan behövas för att kunna fortsätta vara aktiv om/när syn och/eller hörseln blir sämre, exempelvis gå och träna på ett gym, gå till simhallen eller komma ut på dagliga promenader.

❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

Vardagsmotion kan vara utmanande att få till. Det kräver att man kan få tillgång till information om vart en hälsofrämjande aktivitet finns, man ska ta sig till och från aktiviteten, få information om samt hantera föremål, exempelvis träningsmaskiner, orientera samt förflytta sig tryggt och säkert under aktiviteten. Man kan behöva kommunicera med människor i närheten exempelvis för att ställa klargörande frågor till personal. Det kan vara utmanande att ta till sig nya råd och rön om hälsa och kost, samt att läsa recept eller instruktioner för att kunna laga hälsosam mat. Om personen behöver medicin kan det vara utmanande att ta sig till och från apoteket för att hämta ut den, läsa instruktioner eller att kommunicera med apotekspersonalen. Det kan även vara utmanande att lokalisera en toalett utanför hemmet samt se om den är ren innan och efter användandet.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

Beskrivning av nuläge:

- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Upplevelse av sin fysiska hälsa och levnadsvanor (exempelvis träning, motion, kostvanor) samt sin psykiska hälsa (psykiskt mående)?
- ✓ Hantera olika hälsofrämjande aktiviteter (exempelvis hitta samt ta sig till och från träningslokal vid olika tider på dygnet och året, kommunicera på plats)?
- ✓ Spänningar i kroppen (exempelvis nacke, skuldror, huvudvärk)?
- ✓ Ta hand om sin hälsa (exempelvis göra det som krävs för att undvika ohälsa, vara medveten om hälsorisker, förebygga ohälsa, söka professionellt stöd vid behov, söka och följa medicinska råd samt hälsoråd)?
- ✓ Utföra personlig vård (exempelvis klä sig, skilja på olika kroppsvårdsprodukter, klippa naglar, tandvård, hårvård, ansiktsvård, sköta menstruation, inhandla och ta del av instruktioner på produkter och medicin)?
- ✓ Kontakt med någon professionell om sin hälsa?

Hemliv

Det kan vara utmanande att utföra husliga- samt dagliga sysslor och uppgifter. Det kan handla om att skaffa bostad, handa mat och kläder eller andra förnödenheter, hålla rent, reparera och ta hand om hushållsföremål eller att bistå andra.

❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

Det kan finnas utmaningar som att ta reda på var en affär ligger och dess öppettider, att kunna ta sig till och från affärer för att lokalisera samt handla hem matvaror och andra artiklar som behövs till familjen. Det kan finnas utmaningar i nya butiker eller om en känd butik möblerat om samt i att kommunicera med personal. Det kan vara svårt att få information om och möjlighet att handla på nätet. Vi matlagning kan det vara utmanande att förbereda maten på ett säkert sätt som att skära mat, veta om maten är tillräckligt tillagad, eller om den har blivit gammal. Många hushållssysslor innebär förflyttning och rörelse och att kunna förflytta sig säkert med städredskap. Det kan vara svårt att sköta om sitt hem, städa ordentligt, upptäcka att något gått sönder och åtgärda det utan risk för personlig skada. Det kan också vara utmanande att få till sig muntlig och skriftlig information om hushållsmaskiner, rengöringsmedel, dosering eller liknande. Boendeformen kan underlätta eller hindra, där anpassningar i hemmet kan komma att behövas. För att underlätta hushållssysslor kan förbättrad belysning i hemmet eller taktill uppmärkning vid spis, mikro och andra hushållsapparater behöva göras. Personligt stöd i hemmet kan ibland behövas.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

- ☐ Beskrivning av nuläge:
- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Boendesituation (ex. lägenhet, hus, hiss, trappor, belysning, uppmärkning)?
- ✓ Inhandla varor (ex. ta sig till och från affärer, lokalisera en vara, läsa innehållsförteckning, datummärkning, pris, ställa frågor till personal)?
- ✓ Laga mat och ordna måltider (ex. veta att maten är ätbar, tillreda maten, veta när maten är klar, lägga upp maten, hitta på tallriken)?
- ✓ Hushållsarbete som att städa (ex. damma, dammsuga, våttorka golv, diska, sopor)?
- ✓ Ta hand om något som råkat gå sönder eller behöver bytas ut (ex. hjälpmedel, glas)?
- ✓ Ta hand om gångvägar och uppfarter vid hemmet (ex. skotta snö, sanda)?
- ✓ Tvätta, färgsortera eller vid behov laga kläder?
- ✓ Fördelning av sysslor i hemmet?

Att engagera sig i mellanmännsliga interaktioner och relationer

Det kan vara utmanande att genomföra handlingar och uppgifter på ett lämpligt och socialt passande sätt vid interaktioner med människor, bekanta som obekanta. Det kan handla om att särskilja personer i omgivningen, läsa av dem och agera utifrån sociala signaler. Det kan handla om att bygga upp, bibehålla och avsluta relationer, eller att engagera sig i familjerelationer. Alltför många hinder kan leda till frustration, oro, stress och energiförlust så att sociala sammanhang och relationer undviks. Detta kan leda till en [ofrivillig isolering](#). Det kan vara svårt att prata om sin syn- och hörselnedsättning/dövblindhet och därför också svårt för omgivningen att förstå hur det är. Här kan professionellt stöd underlätta, både för personen själv men även för familj och andra närpersoner. Det kan även vara värdefullt att göra en [Nätverkskarta](#) för att värdera relationer, diskutera hur de fungerar, om/hur de förändrats över tid, vad det kan bero på och om personen önskar att det var på ett annat sätt?

❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

Ibland är det svårt att veta vilka andra personer som finns närheten om de inte presenterat sig. Andra utmaningar i sociala miljöer kan vara ljud- och ljusmässiga förhållanden samt andras attityder och om personer i omgivningen inte förstår vad som behövs för att underlätta kommunikationen, tillgång till information samt förflyttning. Ofta sker umgänge i samband med en aktivitet. Här kan många hinder uppstå, som att kunna ta sig till och från den plats där umgänget ska ske, att få veta vad som finns att välja på en meny, att klara av förflyttningen till bordet med en full bricka eller att kommunikationen ska fungera i ett enskilt samtal, eller i ett större sällskap. Ljudnivån kan vara störande och många föredrar mysbelysning vilket kan medföra svårigheter att använda sin syn. Här kan hjälpmedel och strategier underlätta exempelvis hörslinga, dövblindtolk eller att omgivningen får information om den kombinerade syn- och hörselnedsättningen/dövblindheten.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

Beskrivning av nuläge:

- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Hur fungerar det sociala nätverket/viktiga personer i omgivningen (ex. partner, barn, familj, vänner, kollegor, professionella)?
- ✓ Förändring i det sociala nätverket över tid?
- ✓ Bygga upp, bibehålla eller avsluta relationer?
- ✓ Familjens/omgivningens kännedom/förståelse/stöd för den kombinerade syn- och hörselnedsättningen/dövblindheten?

Att engagera sig i viktiga livsområden

Det kan vara utmanande att engagera sig samt utföra uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete eller sysselsättning. Det är även viktigt att ha en fungerande försörjning samt ekonomisk situation. Att kunna få och behålla ett arbete eller sysselsättning är viktigt för de flesta. Forskning inom dövblindområdet visar att detta är en viktig friskfaktor.

❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

Vare sig personen går i skolan, utbildar sig på högre- eller yrkesutbildning, har ett arbete eller annan sysselsättning är det viktigt att kartlägga hur det fungerar att ta sig till och från de olika platserna. Det är även viktigt att samtala om hur det fungerar att självständigt röra sig och hitta inom lokaler, mellan olika rum, till toaletten samt om personens möjlighet till delaktighet. Här kan ljud- och ljusmiljön påverka. Det är viktigt att prata om hur det fungerar under möten/lektioner exempelvis om mötesstrukturen är anpassad för personens behov, hur kommunikation eller tillgång till information fungerar, om dövblindtolk finns tillgänglig, om hjälpmedel används eller om nya strategier behövs. Här kan information om dövblindhet till omgivningen underlätta.

Det är även viktigt att kartlägga hur det fungerar att sköta privatekonomin som många gånger sker digitalt, med BankID eller Swish. Många val ska göras och tillvägagångssätt kan vara otillgängliga samt komma att ändras. Det kan även vara svårt att vara ekonomiskt medveten som att välja elbolag, ta del av reapriser eller få information kring sin pension för att göra informerade val.

Hur fungerar det för dig?

Behov av stöd?

Beskrivning av nuläge:

- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Skol-, utbildning-, studie- eller arbetssituation (exempelvis skaffa, behålla och avsluta ett arbete) / (o)betald sysselsättning?
- ✓ Ta sig till och från samt orientera sig inom olika lokaler (exempelvis kontor, mötesrum, fikarum, klassrum)? Ljud- och ljusförhållanden?
- ✓ Hjälpmedel, teknik eller personligt stöd som tolk vid lektioner, föreläsningar, möten?
- ✓ Omgivningens kännedom om, och förståelse för den kombinerade syn- och hörselnedsättningen/dövblindheten (exempelvis chef, kollegor, lärare, klasskamrater)?
- ✓ Ekonomisk situation/försörjning?
- ✓ Hjälpmedel, teknik eller personligt stöd för den ekonomiska situationen?

Att engagera sig i samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Att delta i sociala sammanhang utanför familjen kan handla om att engagera sig i föreningsverksamhet, rekreation och fritid, ett politiskt parti eller inom andliga samt religiösa sammanhang. Det kan även handla om att åtnjuta mänskliga rättigheter.

- ❖ Hur påverkas **kommunikation**, **information** och **förflyttning** under detta område?

Dessa situationer kan medföra känslor av osäkerhet då hindren kan vara många och olika; allt ifrån att inte veta vart en aktivitet kommer vara och hur man ska ta sig dit, till att inte veta hur kommunikationen kommer att fungera under aktiviteten. På vissa platser kan T-slinga finnas men långtifrån alla. Det kan vara utmanande att se/höra föreläsare eller se tolkar tillräckligt bra för att kunna avläsa visuellt. En del kan uppleva att det känns jobbigt att inte veta hur andra kommer att reagera på att teknik behöver användas eller att tolk kommer finnas närvarande. Det kan vara utmanande att få tillgång till den information som behövs för att göra ett aktivt val av politiskt parti eller för att välja en förening. När personen har valt och kanske vill engagera sig i en styrelse eller liknande, kan information delges (muntligt och skriftligt) på ett icke-tillgängligt sätt som försvårar möjligheten att exempelvis bli delaktig i diskussioner eller att kunna vara med och fatta beslut.

Hur fungerar det för dig? Behov av stöd?

- ☐ Beskrivning av nuläge:
- ☐ Underlättande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hindrande omgivningsfaktorer:
- ☐ Hur önskar du att det ska vara?

Exempel att utgå ifrån:

- ✓ Kännedom om och möjlighet till engagemang i föreningsliv (exempelvis FSDB)?
- ✓ Kännedom om och möjlighet till engagemang i rekreation och fritid (exempelvis lek, spel, sport och idrott, konst och kultur, hobbies, umgänge med andra)?
- ✓ Kännedom om och möjlighet till engagemang i religion och andlighet?
- ✓ Kännedom om och möjlighet till engagemang i politiskt och medborgerligt liv?